

Nuodinėjosių medžiagos

Kenksmingos cheminės medžiagos

Cheminė medžiaga (cheminiis veiksnys) – cheminiis elementas arba jungimys, grynas arba mišinyje, egzistuojantis natūraliai arba pagamintas, naudojamas arba išskiriamas, iškaitant atliekas, bet kokio darbo proceso metu, pagamintas tikslingai arba ne, teikiamas rinkai arba ne.

Kenksmingumas – cheminei medžiagai būdinga savybė pakenkti žmogaus sveikatai.

Kenksmingos cheminės medžiagos - medžiagos, kurios patekusios į žmogaus organizmą pro kvėpavimo takus, virškimimo traktą ar odą, jį veikia neigiamai. Kenksmingų cheminių medžiagų poveikis priklauso nuo jų koncentracijos, pavojingumo (toksiškumo), kenksmingos cheminės medžiagos patekimo į organizmą būdo.

Ribiniai dydžiai

- **Profesinio poveikio ribiniis dydis** (toliau – ribinis dydis) (RD)
 - cheminės medžiagos darbuotojo kvėpavimo erdvėje vidutinės koncentracijos, išmatuotos per standartizuotą tyrimo laikotarpį, didžiausias leistinas dydis.
- **Ilgalaičio ribiniis dydis** (IPRD) – cheminės medžiagos darbuotojo kvėpavimo erdvėje koncentracijos dinaminiu svertinio vidurkio, išmatuoto arba apskaičiuoto per 8 valandų darbo pamainą ir 40 valandų darbo savaitę, didžiausias leistinas dydis.

Ribiniai dydžiai

Trumpalaikio poveikio ribinis dydis (TPRD) – cheminės medžiagos, kuri ne ilgiau kaip 15 minučių ir ne daugiau kaip 4 kartus per darbo pamainą kasdien veikdama darbuotoją neturėtų sukelti neigiamų pojūčių ar pakenkti jo sveikatai, darbuotojo kvėpavimo erdvėje vidutinės koncentracijos, išmatuotos per 15 minučių, didžiausias leistinas dydis.

Neviršytinas ribinis dydis (NRD) – ūmaus poveikio cheminės medžiagos, kuri veikdama darbuotoją gali pakenkti jo sveikatai per labai trumpą laiką, darbuotojo kvėpavimo erdvėje vidutinės koncentracijos, išmatuotos per 5–10 minučių, didžiausias leistinas dydis.

Lietuvos higienos normos HN 23:2011 „Cheminiių medžiagų ribiniai dydžiai. Matavimo ir poveikio vertinimo bendriųjų reikalavimai“ 1 priedas

Eil. Nr.	Pavadinimas	CAS Nr.	Ribinis dydis				Neviršytinas ribinis dydis (NRD)	Poveikio sveikatai ypatumų žymenys
			Ilgalaikio poveikio ribinis dydis (IPRD)	Trumpalaikio poveikio ribinis dydis (TPRD)	mg/m ³	ppm		
1	Acetonas	67-64-1	1210	500	2420	1000	-	-
2	Anglies dioksidas	124-38-9	9000	5000	-	-	-	-
3	Chloras	7782-50-5	-	-	1,5	0,5	-	Ū
4	Etanolis (etilo alkoholis)	64-17-5	1000	500	1900	1000	-	-
5	Metanolis (metilo alkoholis)	67-56-1	260	200	-	-	-	O
6	Natrio chloridas	7647-14-5	5	-	-	-	-	-
7	Ozonas	10028-15-6	0,2	0,1	-	-	0,6	0,3
8	Sieros dioksidas	7446-09-5	5	2	-	-	13	5
9	Terpentinas	8006-64-2	150	25	300	50	-	Ū
10	Vaitspiritas		300	apie 50	600	apie 100	-	JO

CAS numeris: cheminių medžiagų santrumpų tarnybos (angl. *Chemical Abstracts Service*) medžiagai suteiktas registracijos numeris;

03/10/2022

Nuodingosios medžiagos

Higieninis efektas

- Higieninis efektas

$$\frac{C_1}{RD_1} + \frac{C_2}{RD_2} + \frac{C_3}{RD_3} + \dots + \frac{C_n}{RD_n} \leq 1$$

- C_1, C_2, C_3 ir C_n – atskirų cheminių medžiagų išmatuotų koncentracijų dydžiai (mg/m^3 arba ppm);
- RD_1, RD_2, RD_3 ir RD_n – šių cheminių medžiagų ribiniai dydžiai, nurodyti tais pačiais matavimo vienetais.

Dinaminis svertinis vidurkis

- **Dinaminis svertinis vidurkis (DSV) (angl. time weighted average, TWA)**

$$C_{DSV} = \frac{C_1 t_1 + C_2 t_2 + C_3 t_3 + \dots + C_n t_n}{t_1 + t_2 + t_3 + \dots + t_n}$$

- C_{DSV} – cheminės medžiagos koncentracijos dinaminis svertinis vidurkis (mg/m^3 arba ppm);
- C_1, C_2, C_3 ir C_n – koncentracijos dydis atskirais laiko tarpais tais pačiais matavimo vienetais (mg/m^3 arba ppm);
- t_1, t_2, t_3 ir t_n – atskirų oro ēminiu paėmimo trukmė minutėmis.

Rizikos frazės

- Tikimybė, kad cheminės medžiagos ar preparatai, essant tam tikroms aplinkybėms, gali pakankti žmonių sveikatai ar padaryti kenksmingą poveikį aplinkai vadinama **rizika**.
- Kenksmingos cheminės medžiagos ar preparato riziką nusako **rizikos frazės**.

Kenksmingų medžiagų klasifikavimas

Pagal pavojingumą sveikatai kenksmingos medžiagos ir preparatai klasifikuojami:

- Labai toksiškos medžiagos ir preparatai ;
- Toksiškos medžiagos ir preparatai;
- Kenksmingos medžiagos ir preparatai ;
- Ardančios (ėsdinančios) medžiagos ir preparatai ;
- Dirginančios medžiagos ir preparatai ;
- Jautrinančios (sensibilizuojančios) medžiagos ir preparatai ;
- Kancerogeninės medžiagos ir preparatai ;
- Mutageninės medžiagos ir preparatai ;
- Toksiškos reprodukcyjai medžiagos ir preparatai .

Labai toksiškos medžiagos ir preparatai

- Tai medžiagos ir preparatai, kurie, labai mažais kiekiai patekę į žmogaus organizmą per virškinamąjį trakta, kvėpavimo takus arba prasiskverbę per oda, arba kitaip kelias patekę į žmogaus organizmą, sukelia mirtį arba ūmius ar létinius sveikatos sutrikimus.

- Labai toksiškoms medžiagoms ir preparatams suteikiamas pavojingumo simbolis "T+" ir pavojingumo nuoroda

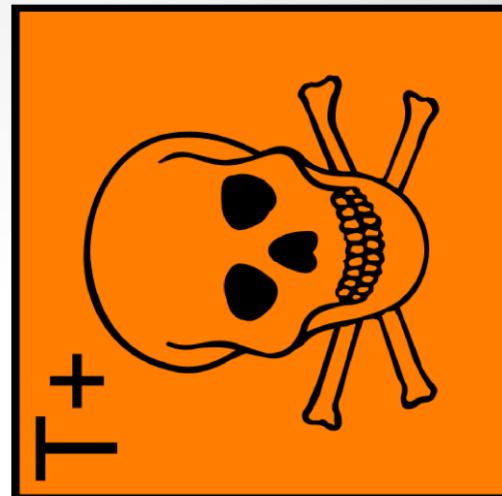
"Labai toksiška" bei priskiriamos tokios rizikos frazės:

R28 Labai toksiška prarirus;

R27 Labai toksiška susilietus su oda;

R26 Labai toksiška įkvėpus;

R39 Pavojinga - sukelia labai sunkius negrižtamus sveikatos pakenkimus.

Toksiškos medžiagos ir preparatai

- Tai medžiagos ir preparatai, kurie, mažais kiekiu patekė į žmogaus organizmą per virškinamąjį traktą, kvėpavimo takus arba prasiskverbę per oda, arba kitaip kelias patekė į žmogaus organizmą, sukelia mirtį arba ūmius ar létinius sveikatos sutrikimus.
- Toksiškoms medžiagoms ir preparatams suteikiamas pavojingumo simbolis „T„.

Pavojingumo nuoroda "Toksiška" bei
priskiriamos tokios rizikos frazės:

- R25 Toksiška prarijus;
- R24 Toksiška susilietus su oda;
- R23 Toksiška įkvėpus;
- R39 Pavojinga - sukelia labai sunkius negrįžtamus sveikatos pakenkimus;
- R48 Veikiant ilgą laiką sukelia sunkius sveikatos sutrikimus.

Kenksmingos medžiagos ir preparatai

- Tai medžiagos ir preparatai, kurie, patekė į žmogaus organizmą per virškinamąjį trakta, kvėpavimo takus arba prasiskverbę per oda, arba kitais keliais patekė į žmogaus organizmą, sukelia mirtį arba ūmius ar létinius sveikatos sutrikimus.
- Kenksmingoms medžiagoms ir preparatams suteikiamas pavojingumo simbolis "Xn".

Pavojingumo nuoroda "Kenksminga" bei prisikiriamos tokios rizikos frazės:
R22 Kenksminga prarijus;
R21 Kenksminga susilietus su oda;
R20 Kenksminga įkvėpus;
R65 Kenksminga - prarijus gali pažeisti plaučius;
R40 Gali sukelti negrižtamus sveikatos pakenkimus;
R48 Veikiant ilgą laiką sukelia sunkius sveikatos sutrikimus.

Ardančios (ėsdinančios) medžiagos ir preparatai

- Tai medžiagos ir preparatai, kurie, saveikaudami su gyvais audiniais, gali juos suardyti.
- Ardančioms medžiagoms ir preparatams suteikiamas pavojingumo simbolis "C".
- Pavojingumo nuoroda "Ardanti (ėsdinanči)" bei priskiriamos tokios rizikos frazės:

R35 Stipriai nudegina;

R34 Nudegina.

Dirginančios medžiagos ir preparatai

- Tai medžiagos ir preparatai, kurie po vienkartinio, ilgalaikio ar pakartotinio susilietimo su oda ar gleivine gali sukelti uždegimą.
- Dirginančioms medžiagoms ir preparatams suteikiamas pavojingumo simbolis "Xi".
- Pavojingumo nuoroda "Dirginanti" bei priskiriamos tokios rizikos frazės:

 - R38 Dirgina odoj
 - R36 Dirgina akis;
 - R41 Gali smarkiai pažeisti akis;
 - R37 Dirgina kvėpavimo takus.

Jautrinančios (sensibilizuojančios) medžiagos ir preparatai

- Tai medžiagos ir preparatai, kurie, įkvėpti ar prasiskverbę per oda, gali sukelti padidėjusio jautrumo reakciją ir tolesnis medžiagos ar preparato poveikis gali sukelti kenksmingus padarinius.
- Jautrinančioms (sensibilizuojančioms) medžiagoms ir preparatams suteikiamas pavojingumo simbolis "Xn".
- Pavojingumo nuoroda "Kenksminga" bei priskiriamos tokios rizikos frazės:

R42 Gali sukelti alergiją įkvėpus;

R43 Gali sukelti alergiją susilietus oda.

Kancerogeninės medžiagos ir preparatai

- Tai medžiagos iš preparatai, kurie, patekę į žmogaus organizmą per virškinamąjį traktą, kvėpavimo takus arba prasiskverbę per oda, arba kitaip keliais patekę į žmogaus organizmą, gali sukelti vėžį arba padidinti sergamumą vėžiu.
Klasifikuojant ir ženklinančiai kancerogeninės medžiagos skirtomos į tris kategorijas:
 - 1 kategorijos kancerogeninės medžiagos. Tai žmogui kancerogeninės medžiagos.
 - 2 kategorijos kancerogeninės medžiagos. Tai medžiagos, kurios turi būti laikomos kancerogeninės žmogui.
 - 3 kategorijos kancerogeninės medžiagos. Tai medžiagos, kurios žmogui galėtų sukelti kancerogenezę, tačiau tai tinkamai įvertinti nepakanka duomenų.

Kancerogeninės medžiagos ir preparatai

- 1 ir 2 kategorijos kancerogeninėms medžiagoms ir preparatams suteikiamas pavojingumo simbolis "T" ir pavojingumo nuoroda "Toksiška" bei priskiriamos tokios rizikos frazės:

R45 Gali sukelti vėžį;

R49 Gali sukelti vėži ikvėpus.

- 3 kategorijos kancerogeninėms medžiagoms suteikiamas pavojingumo simbolis "Xn", pavojingumo nuoroda "Kenksminga" ir priskiriamą tokia rizikos frazę:
R40 Gali sukelti negrižtamus sveikatos pakenkimus.

Mutageninės medžiagos ir preparatai

- Tai medžiagos iš preparatai, kurie, patekę į žmogaus organizmą per virškinamąjį traktą, kvėpavimo takus arba prasiskverbę per oda, arba kitaip keliais patekę į žmogaus organizmą, gali sukelti paveldimus genetinius pakenkimus arba padidinti juo dažnumą.
- Klasifikuojant ir ženklinanč mutageninės medžiagos skirtomos į tris kategorijas:
 - 1 kategorijos mutageninės medžiagos. Tai žmogui mutageninės medžiagos.
 - 2 kategorijos mutageninės medžiagos. Tai medžiagos, kurios turi būti laikomos mutageninės žmogui.
 - 3 kategorijos mutageninės medžiagos. Tai medžiagos, kurios žmogui galbūt galėtų sukelti mutacijas.

Mutageninės medžiagos ir preparatai

- 1 ir 2 kategorijos mutageninėms medžiagoms suteikiamas pavojingumo simbolis "T", pavojingumo nuoroda "Toksiška" ir priskiriamą tokia rizikos fazę:
R46 Gali sukelti paveldimus genetinius pakenkimus.
- 3 kategorijos mutageninėms medžiagoms suteikiamas pavojingumo simbolis "Xn", pavojingumo nuoroda "Kenksminga" ir priskiriamą tokia rizikos fazę:
R40 Gali sukelti negrįžtamus sveikatos pakenkimus.

Toksiškos reprodukcijai medžiagos ir preparatai

- Tai medžiagos ir preparatai, kurie, patekė į žmogaus organizmą per virškinamąjį traktą, kvėpavimo takus arba prasiskverbę per oda, arba kitais keliais patekė į žmogaus organizmą, gali sukelti nepaveldimus palikuonių pakenkimus arba padidinti jų dažnumą ir (arba) gali pakenkti vyro ar moters lytiniam pajegumui ar reprodukcijos funkcijoms arba padidinti pakenkimą dažnumą.
- Klasifikuojant ir ženklinant toksiškos reprodukcijai medžiagos skirstomos į tris kategorijas:
 - 1 kategorijos toksiškos reprodukcijai medžiagos. Tai žmogaus vaisingumui kenkiančios ir (arba) jo palikuoniu vystymosi sutrikimus sukeliančios medžiagos.
 - 2 kategorijos toksiškos reprodukcijai medžiagos. Tai medžiagos, kurios turi būti laikomos kenkiančios žmogaus vaisingumui ir (arba) sukeliančios jo palikuoniu vystymosi sutrikimus.
 - 3 kategorijos toksiškos reprodukcijai medžiagos. Tai medžiagos, kurios galbūt galėtų pakenkti žmogaus vaisingumui ir (arba) sutrikdyti jo palikuoniu vystymąsi.

Toksiškos reprodukcijai medžiagos ir preparatai

- 1 ir 2 kategorijos toksiškoms reprodukcijai medžiagoms ir preparatams suteikiamas pavojingumo simbolis "T" ir pavojingumo nuoroda "Toksiška" bei priskiriamos tokios rizikos frazės:

R60 Kenkia vaisingumui;

R61 Kenkia negimusiam vaikui.

- 3 kategorijos toksiškoms reprodukcijai medžiagoms ir preparatams suteikiamas pavojingumo simbolis "Xn" ir pavojingumo nuoroda "Kenksminga" bei priskiriamos tokios rizikos frazės:

R62 Gali pakenkti vaisingumui;

R63 Gali pakenkti negimusiam vaikui.

SprogiOS medžiagos ir preparatai

- Tai kieto, skysto ar gelio pavidalo medžiagos, kurios taip pat gali sureaguoti egzotermiškai bei atmosferinio deguonies (tuo būdu sparčiai besiskleidžiant dujoms) ir prie atitinkamų bandymo salygų sprogsta, greitai sudega arba kaitinami sprogsta iš dalies uždaroje erdvėje.
- Sprogiom medžiagoms ir preparatams suteikiamas pavojingumo simbolis „E“ ir pavojingumo nuoroda „Sprogūs“ bei prisikiriamos tokios rizikos frazės:

R2 Sprogimo rizika nuo smūgio, trinties, ugnies ar kitų uždegimo šaltinių
R3 Ypač didelė sprogimo rizika nuo smūgio, trinties, ugnies ar kitų uždegimo šaltinių

Degios medžiagos ir preparatai

- Degios medžiagos ir preparatai, pasižymintys žemą pliūpsnio temperatūra (Lygi arba didesnė nei 21 °C ir žemesnė arba lygi 55 °C).
- Degioms medžiagoms ir preparatams suteikiamas pavojingumo simbolis „F“ ir pavojingumo nuoroda „Degios,, bei priskiriamos tokios rizikos frazės:

R10 Degt

Labai degios medžiagos ir preparatai

- Labai degios medžiagos ir preparatai, kurie gali ikaistti ir galiausiai užsidegti aplinkos temperatūroje be papildomos energijos po kontakto su oru, arba kietosios medžiagos, kurios gali užsiliepsnoti, po trumpo kontakto su ugnies šaltiniu ir kurios toliau dega arba sudega pašalinus ugnies šaltinį, arba skytosts medžiagos, pasizyminčios itin žema pliūpsnio temperatūra (žemiau 21 °C), arba medžiagos, kurios, po kontakto su vandeniu arba drėgnu oru, pavojingais kiekiais išskiria itin sprogiastis dujas.
- Labai degioms medžiagoms ir preparatams suteikiamas pavojingumo simbolis „F+“ ir pavojingumo nuoroda „Labai degios“, bei priskiriamos tokios rizikos frazės:

R11 Labai degi

R15 Reaguoja su vandeniu, išskirdamos ypač degias dujas

R17 Savaime užsidieganti ore

Pavojingos aplinkai medžiagos ir preparatai

- Medžiagos ir preparatai, kurie, patekė į aplinką, nedelsiant arba po kurio laiko daro arba gali daryti žala vienam arba daugiau aplinkos komponentų.
- Pavojingos aplinkai medžiagoms ir preparatams suteikiamas pavojingumo simbolis „N“ ir pavojingumo nuoroda „Pavojingos aplinkai“ bei priskiriamos tokios rizikos frazės:

R 50 Labai toksiška vandens organizmams

R 51 Toksiška vandens organizmams

R 52 Kenksminga vandens organizmams

R 53 Gali sukelti ilgalaikius nepalankius vandens ekosistemų pakitimus

R 54 Toksiška augmenijai

R 55 Toksiška gyvūnijai

R 56 Toksiška dirvožemio organizmams

R 57 Toksiška bitėms

R 58 Gali sukelti ilgalaikius nepalankius aplinkos pakitimus

R 59 Pavojinga ozono sluoksniiui

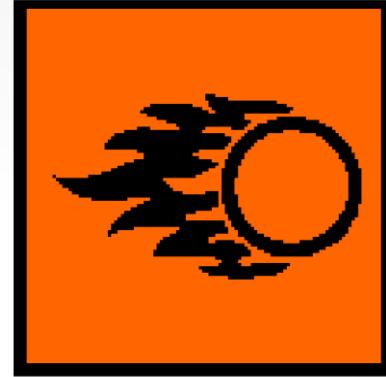
Oksiduojančios medžiagos ir preparatai

- Tai medžiagos ar preparatai, kurios sureagavusios su kitomis, ypac̄ degiomis medžiagomis, sukelia intensyvias egzotermines reakcijas
- Oksiduojančioms medžiagoms ir preparatams suteikiamas pavojingumo simbolis „O“ ir pavojingumo nuoroda „Oksiduojančios“ bei priskiriamos tokios rizikos frazės:

R 7 Pavojinga gaisro atžvilgiu

R 8 Gali užsidegti dėl saveikos su galinčiomis degti medžiagomis

R 9 Gali sprogti sumaišyta su galinčiomis degti medžiagomis

Saugos (S) frazės

- S1 Laikyti užrakintą
- S2 Saugoti nuo vaikų
- S3 Laikyti vėsioje vietoje
- S4 Nelaikyti gyvenamosiose patalpose
- S5 Laikyti užpiltą...(tinkamą skystį nurodo gamintojas)
- S6 Laikyti ... (inertines dujas nurodo gamintojas) aplinkoje
- S7 Pakuotę laikyti sandariai uždaryta
- S8 Pakuotę laikyti sausoje vietoje
- S9 Pakuotę laikyti gerai vėdinamoje vietoje
- S12 Nelaikyti sandariai uždarytos pakutės nurodo gamintojas)
- S13 Laikyti atokiau nuo maisto, gérimų ir gyvulių pašaro
- S14 Laikyti atokiau nuo ... (nesuderinamas medžiagas nurodo gamintojas)
- S15 Laikyti atokiau nuo šilumos šaltinių
- S1/2 Laikyti užrakintą vaikams neprieinamoje vietoje
- S3/7 Pakuotę laikyti sandariai uždaryta vėsioje vietoje
- S3/9/14 Pakuotę laikyti vėsioje, gerai vėdinamoje vietoje atokiau nuo ... (nesuderinamas medžiagas nurodo gamintojas)

Pavojingumo frazės

1. Fizinį pavoju apibūdinančios pavojingumo frazės

- H200 Nestabilios sprogios medžiagos
- H201 Sprogios medžiagos, kelia masinio sprogimo pavoju
- H202 Sprogios medžiagos, kelia didelį išsvaidymo pavoju
- H203 Sprogios medžiagos, kelia gaisro, sprogimo ar išsvaidymo pavoju
- H204 Gaisro arba išsvaidymo pavoju
- H205 Per gaisrą gali sukelti masinių sprogimų
- H220 Ypač degios dujos
- ...

Pavojingumo frazės

2. Pavojų sveikatai apibūdinančios pavojingumo frazės

- H300 Mirtina prarijus
- H301 Toksiška prarijus
- H302 Kenksminga prarijus
- H304 Prarijus ir patekus į kvėpavimo takus, gali sukelti mirtį
- H310 Mirtina susilietus su oda
- H311 Toksiška susilietus su oda
- H312 Kenksminga susilietus su oda
- H314 Smarkiai nudegina oda ir pažeidžia akis
- H315 Dirgina oda
- H317 Gali sukelti alerginę odos reakciją
- ...

Pavojingumo frazės

3. Pavojų aplinkai apibūdinančios pavojingumo frazės

- H400 Labai toksiška vandens organizmams
- H410 Labai toksiška vandens organizmams, sukelia ilgalaikius pakitimus
- H411 Toksiška vandens organizmams, sukelia ilgalaikius pakitimus
- H412 Kenksminga vandens organizmams, sukelia ilgalaikius pakitimus
- H413 Gali sukelti ilgalaikį kenksmingą poveikį vandens organizmams

Atsargumo frazės

1. Bendrosios

- P101 Jei reikalinga gydytojo konsultacija, su savimi turėkite produkto talpyklą arba jo etiketę
- P102 Laikyti vaikams neprieinamoje vietoje
- P103 Prieš naudojimą perskaityti etiketę

2. Prevencinės

- P201 Prieš naudojimą gauti specialias instrukcijas
- P202 Nenaudoti, jeigu noperskaityti ar nesuprasti visi saugos išpėjimai
- P210 Laikyti atokiau nuo šilumos šaltinių/žiežirbų/atviros liepsnos/karštu paviršiu. - Nerūkyti.
- P211 Nepurkštį i atvira liepsną arba kitus degimo šaltinius
- P220 Laikyti/sandėliuoti atokiau nuo drabužių/.../deginių medžiagų
- P221 Imtis visų atsargumo priemonių, kad nebūtų sumaišyta su degiomis medžiagomis
- ...

Atsargumo frazės

3. Atoveikis

- P301 PRARIJUS:
- P302 PATEKUS ANT ODOS:
- P303 PATEKUS ANT ODOS (arba plauku):
- P308 Esant salyčiui arba jeigu numanomas salytis:
- P309 Esant salyčiui arba blogai pasijutus:
- P310 Nedelsiant skambinti į APSINUODIJIMU KONTROLĖS IR INFORMACIJOS BIURĄ arba kreiptis į gydytoją
- ...

4. Sandėliavimas

- P401 Laikyti...
- P402 Laikyti sausoje vietoje
- P403 Laikyti gerai vėdinamoje vietoje
- P404 Laikyti uždaroje talpykloje
- ...

5. Šalinimas

- P501 Turinį/talpyklą išmesti į ...

Atsargumo frazės

1. Bendrosios

P101 Jei reikalinga gydytojo konsultacija, su savimi turėkite produkto talpyklą arba jo etiketę

P102 Laikytį vaikams neprieminamoje vietoje

P103 Prieš naudojimą perskaityti etiketę

2. Prevencinės

P201 Prieš naudojimą gauti specialias instrukcijas

P202 Nenaudoti, jeigu neperskaityti ar nesuprasti visi saugos išpėjimai

P210 Laikytī atokiau nuo šilumos šaltinių/žiežirbų/atviros liepsnos/karštų paviršių. - Nerūkyti.

P211 Nepurkšti į atviraą liepsną arba kitus degimo šaltinius

P220 Laikytī/sandeliuoti atokiau nuo drabužių/.../degių medžiagų

P221 Imtis visų atsargumo priemonių, kad nebūtų sumaišyta su degiomis medžiagomis

Saugos duomenų lapas (SDL)

Material Safety Data Sheet (MSDS)

LIETUVOS RESPUBLIKOS SVEIKATOS APSAUGOS MINISTRO
IŠAKYMAS

DĖL SAUGOS DUOMENŲ LAPO REIKALAVIMŲ IR JO PATEIKIMO PROFESSIONALIEMIS
NAUDOTOJAMS TVARKOS PATVIRTINIMO

2001 m. gruodžio 29 d. Nr. 687
Vilnius

- 4.1. **Saugos duomenų lapas** – nustatytos sandaros privalomi duomenys professionaliems naudotojams cheminių medžiagų, preparatuų naudojimo, laikymo, gabenimo duomenys, darbuotojų saugos ir sveikatos, aplinkos apsaugos ir priešgaisrinės saugos aspektais.
- 4.3. **Professionalus naudotojas** – juridinis ar fizinis asmuo, naudojantis chemines medžiagas, preparatus komercinėje ūkinėje veikloje.

ELME MESSER LT	SAUGOS DUOMENŲ LAPAS	Psl.: 1/1
	Priešnario laidimo m. : 0 Data : 22 / 3 / 2011 Anuliavimas : 0 / 0 / 0	
Deguonis	LIT-O2-001A	
	 	
	Pavojinga	
Gamintojas Elme Messer Lt Aveas 9 LT-08333 Vilnius, Lietuva	Atsakymas už platinimą Elme Messer Lt Aveas 9 LT-08333 Vilnius, Lietuva	
1 Medžiagos arba mišinių ir bendrovės arba įmonės identifikavimas	Prokė paverdinimas MSDS numeris : LIT-O2-001A Cheminių spraśymų EB num. : 0078244-7 Rodyklės m. : 005-001-00-8 Cheminių formulų Registracijos Nr. Naudojimasis Kompanijos identifikacija Analiza G10 LT-08333 Vilnius, Lietuva Fonebos telefono numeris : Elme Messer Lt - +370 5 2771214	1 IDENTIFICATION OF THE SUBSTANCE/MIXTURE AND OF THE COMPANY/UNDERTAKING 1.1 Product identifiers : Oxygen Product name : 205004 Brand : Aldrich Index-No. : 008-001-00-8 CEN-No. : 7782-44-7 1.2 Relevant identified uses of the substance or mixture and uses advised against Identified uses : Laboratory chemicals, Manufacture of substances 1.3 Details of the supplier of the safety data sheet Company : Sigma-Aldrich Chemie GmbH Reiseadresse 2, D-69119 EINHEIM Telephone : +49 6151-1444 Fax : +49 7230-073210 E-mail address : sutecserv@elme.com 1.4 Emergency telephone number : +49 7230-07-2323
2 HAZARDS IDENTIFICATION	2.1 Classification of the substance or mixture Classification according to Regulation (EC) No 1272/2008 [EU-GHS/CLP] Oxidizing gases (Category 1) Gas under pressure (Compressed gas) Classification according to EU Directive 67/548/EEC or 1999/45/EC Contact with combustible material may cause fire. 2.2 Label elements Labeling according Regulation (EC) No 1272/2008 [CLP] Program	
	Signal word Danger	
	Hazard statement(s) H270 H280	May cause or intensely irritate tissue. Corrosive gas under pressure; may explode if heated.
	Predictionary statement(s) P120 P110 + P403	Keep远离 from nothing combustible material. Protect from sunlight. Store in a well-ventilated place.
	Supplemental Hazard Statement none	According to European Directive 67/548/EEC is amended.
	Hazard symbol(s) A10 A10 - 205004	
2 Pavojingumo nustatymas	Medžiagos ar mišinių klasifikuavimas	
	Pavojus klasė ir kategorija kodas Padėti reglamento EB 1272/2008 (CLP) FIZINIAI PAVOJAI Klasifikuavimas pagal EB 67/548 ar EB : O; B5 1999-45	Kritikos padidintas atveju : Elme Messer Lit - +370 5 2771214
Elme Messer Lit Aveas 9 LT-08333 Vilnius, Lietuva		Page 1 of 4

Cheminiių medžiagų tvarkymo reikalavimai

Už cheminių medžiagų ir preparatų tvarkymo reikalavimų įgyvendinimą yra atsakingi cheminių medžiagų ir preparatų gamintojai, importuotojai, tiekiantys chemines medžiagas ir preparatus i rinką, **professionaliūs naudotojai**. Jie privalo užtikrinti šiuos cheminių medžiagų ir preparatų tvarkymo reikalavimus:

- 1) numatyti ir taikyti priemones, šalinančias arba iki minimumo mažinančias kenksmingą cheminių medžiagų ir preparatų poveikijį žmogaus sveikatai ir aplinkai;
- 2) turėti duomenis apie tiekiamų i rinką cheminių medžiagų ir preparatų savybes ir saugos priemones bei taikyti šias priemones savo veikloje;
- 3) teikti naudotojams informaciją apie cheminių medžiagų ir preparatų pavojingas savybes, galinčias pakenkti žmonių sveikatai ar aplinkai, taip pat taikytinas saugos priemones, ženklini tiekiamas i rinką chemines medžiagas ir preparatus.

Profesinių ligų prevencija

Naudojant kenksmingas medžiagas dirbantieji gali susirgti profesinėmis ligomis ar apsinuodytį. To prevencijai naudojamos tokios priemonės:

- gamybą organizuoti taip, kad dirbantieji neturėtų tiesioginio salyčio su kenksmingomis medžiagomis. Tai - gamybos procesų mechanizavimas ir automatizavimas, hermetizacija, izoliacija, valdymas per atstumą ir t.t.;
- kenksmingų medžiagų naudojamų gamyboje pakeitimą mažiau kenksmingomis, arba nekenksmingomis;
- teisingas vėdinimo sistemos parinkimas;
- dirbančiųjų informavimas apie kenksmingas medžiagas su kuriomis jie dirba ir saugią darbo metodų mokymas;
- tinkamas asmeninių apsauginių ir saugos priemonių parinkimas ir naudojimas;
- asmeninis monitoringas.

Asmeninės apsaugos priemonės

LIETUVOS RESPUBLIKOS SOCIALINĖS APSAUGOS IR DARBO MINISTRO
Į SAKYMAS

DĖL DARBUOTOJŲ APRŪPINIMO ASMENINĖMIS APSAUGOS PRIEMONĖMIS NUOSTATŲ PATVIRTINIMO

2007 m. lapkričio 26 d. Nr. A1-331

Vilnius

4. **Asmeninė apsaugos priemonė** turi būti naudojama, kai negalima išvengti rizikos arba pakankamai jos apriboti kolektyvinėmis apsaugos techninėmis priemonėmis, darbo organizavimo priemonėmis, metodais ar tvarka.
5. Šiuose Nuostatuose asmeninė apsaugos priemonė – bet kuri priemonė, skirta darbuotojui turėti ar dėvėti, siekiant apsaugoti jį nuo rizikos veiksnijų, galinčių kelti grėsmę darbuotojo saugai ir sveikatai, bei kitas šiam tikslui skirtas priedas ar reikmuo.

Darbdavio pareigos

7. Darbdavys privalo:
 - 7.1. nemokamai aprūpinti darbuotojus asmeninėmis apsaugos priemonėmis
 - 7.3. išduoti darbuotojui asmenines apsaugos priemones, kurios privalo:
 - 7.3.1. apsaugoti nuo galimų kenksmingų, pavojingų veiksnių, esančių darbo aplinkoje, pačios nesukeldamos papildomos rizikos;
 - 7.3.2. atitikti darbo vietoje esančias sąlygas;
 - 7.3.3. atitikti ergonominius reikalavimus ir darbuotojo sveikatos būklę;
 - 7.3.4. tiksliai tiktai darbuotojui, atlikus visus būtinus pakeitimus (priderinimus);
 - ...

Darbuotojo pareigos

9. Darbuotojas privalo:

9.1. nepradėti dirbti be asmeninių apsaugos priemonių, kai to reikalauja darbuotojų saugos ir sveikatos norminiai teisės aktai, tarp jų įmonės vietiniai (lokaliniai) norminiai teisės aktai, ir naudoti jas viso darbo proceso metu;

9.2. rūpestingai prižiūrėti ir naudoti pagal paskirtį asmenines apsaugos priemones, laiku pranešti darbdaviui ar darbdavio igaliotam asmeniniui darbuotojų saugai ir sveikatai apie jų susidėvėjimą, užterštumą, netinkamumą naudoti;

9.3. pasinaudojės asmenine apsaugos priemone, grąžinti ją į tam skirtą vietą;

9.4. išstatymų nustatyta tvarka atlyginti nuostolius, jeigu asmeninė apsaugos priemonė dėl darbuotojo kaltės dingo arba buvo sugadinta.

Respiratoriai

03/10/2022

Nuodėmingosios medžiagos

41

Dujokaukės

03/10/2022

Nuodingosios medžiagos

42

Kostiumai

03/10/2022

Nuodingosios medžiagos

43

Pavojai

- Kiekviename ūminis apsinuodijimas, net jei nukentėjęs asmuo jaučiasi gerai, turi būti vertinamas kaip potencialiai pavojingas sveikatai ir gyvybei. Kai kurios cheminės medžiagos, patekusios į organizmą, apsinuodijimo simptomus sukelia ne iš karto, o tik praėjus tam tikram laiko tarpui.
- Apsinuodijimo eiga ir baigtis priklauso nuo laiko, praėjusio nuo apsinuodijimo pradžios iki pagalbos suteikimo. Laiku ir tinkamai suteikta pirmoji pagalba sutrumpina apsinuodijusio asmens sveikimo laiką ir mažina komplikacijų riziką.
- Nuodo toksiskumas priklauso nuo jo patekimo į organizmą kelio, tačiau nėra pavojingiausio kelio - visi keliai gali būti pavojingi apsinuodijusio sveikatai ir gyvybei.

Atsargumo priemonės

- Nuodai, sukėlę apsinuodijimą pacientui, gali pakenkti ir pagalba teikiančiam asmeniui. Galima grėsmė ivertint reikia esant inhaliaciniams (pro kvėpavimo takus) apsinuodijimams nuodingomis dujomis ir lakiomis medžiagomis bei perkutaninių (pro odą) apsinuodijimu atvejais, kai sveikatos sutrikimus sukėlė korozinės ir lipofilinės medžiagos. Ypatingų apsaugos priemonių reikia imtis gelbstint asmenį, apsinuodijusių fosforo organiniiais junginiais, halogenintais anglavandeniliais, organiniais gyvysidabrio ir švino junginiais, fluoro rūgštimi. Pavojų gelbėtojui gali kelti ir pats švino bei fosforo organiniiais junginiais apsinuodijęs asmuo.

Būklės įvertinimas ir pagalba

- Vertinant apsinuodijusio asmens būklę rekomenduojama nukentėjusiojo apžiūros tvarka: pirmiausiai yra įvertinama kvėpavimo takų praeinamumas ir kvėpavimas, paskui-kraujotaka ir širdies veikla ir galiausiai - centrinės nervų sistemos būklė (samonė).
- Siekiant išvengti ar sumažinti organizmo salytį su nuodu visų apsinuodijimų atvejais yra taikomos nespecifinės detoksikacijos priemonės, t.y. nuodų pašalinimas iš virškinamojo kanalo, akių, kvėpavimo takų ir nuo odos.

Pagalba

- Nuodingoms medžiagoms patekus į akis būtina jas gausiai 10- 20 minučių plauti tekančiu vandeniu. Siekiant nuodus pašalinti nuo ragenos ir iš junginės maišo rekomenduojama pakelti akių vokus.
- Nuodams patekus ant odos: nurengti suterštus drabužius ir kontaktą vietą plauti dideliu kiekiu vandens. Ant odos patekusioms medžiagos, kurios pasižymi rezorbciniu poveikiu, yra šalimamos su šepečiu ir muiulu. Nepamirškite saugiai ir sandariai supakuoti nuodingomis medžiagomis suterštus drabužius.

Pagalba

- Nuodinų medžiagų prisikvėpavusi asmenį būtina kuo greičiau išvesti ar išnešti iš užterštos aplinkos.
- Per oralinių (per burną) apsinuodijimų atvejais prieš pradedant nuodus šalinti iš virškinamojo kanalo būtina pasitarti su specialistais. Netinkamai suteikta pirmoji pagalba gali pabloginti apsinuodijimo eiga ir baigtį. Apsinuodijus cheminių nudegimą sukeliančiomis medžiagomis (rūgštumis, šarmais) negalima skatinti vėrimo, nukentėjusiam asmeniui rekomenduojama duoti išgerti 200 ml vandens.

Patarimai

- Šalinant nuodus iš virškinamojo kanalo yra draudžiama naudoti pieną, sodos ar druskos tirpala, alieju, kiaušinio balytma ar kitas medžiagias. Minėtu skysčių paieškai naudojamas brangus laikas, o jų panaudojimas - didina pažeidimo ir komplikacijų riziką.
- Pagrindinė nespecifinės detoksikacijos priemonė visų apsinuodijimų atvejais yra **VANDUO**